

ВІТРЯНА ВІСПА / ОПЕРІЗУВАЛЬНИЙ ЛИШАЙ

Інформація про збудників у людини
– вакцинація захищає!

Що таке вітряна віспа або оперізувальний лишай?

Вітряна віспа дуже заразна. Вона викликається вірусом вітряної віспи та зустрічається у всьому світі. Зараження зазвичай відбувається в дитячому віці і проявляється лихоманкою і свербінням. Коли хвороба минає, віруси залишаються в організмі у сплячому стані. Там вони можуть знову стати активними через багато років і викликати лишай, що оперізує. Утворюється висип, який може бути дуже болючим. Захворювання на вітряну віспу стало рідше в Німеччині через щеплення. Тим не менш, вітряна віспа, як і раніше, залишається одним з найпоширеніших інфекційних захворювань, яких можна уникнути за допомогою вакцинації.

Як передається вітряна віспа та оперізувальний лишай?

Від людини до людини

Назва говорить сама за себе: **вітряна віспа** може передаватися навіть на велику відстань вітром. Віруси найчастіше потрапляють в організм при вдиханні дрібних краплинок слини, які хворі поширюють повітрям при диханні, кашлі, чханні або розмові. Майже кожен контакт між незахищеною людиною та хворою на вітряну віспу призводить до зараження. Рідина у пухирцях також особливо заразна, коли вони лопаються. Таким чином, при розчісуванні висипу або струпів вірус може потрапити на руки і потім передаватися з рук до рук. Віруси легко передаються з рук слизові оболонки рота чи носа.

На відміну від вітряної віспи, оперізувальний лишай викликається не контактом з хворими на вітряну віспу або оперізувальний лишай, а повторним пробудженням вірусів, що залишилися в організмі. Оперізувальний лишай також менш заразний. Віруси не передаються повітряно-краплинним шляхом, коли ви дихаєте, кашляєте, чихаєте чи кажете. Заразна тільки рідина з бульбашок **оперізувального лишая**. Таким чином, основний шлях передачі – мазкова інфекція, особливо через руки. Будь-хто, хто ще не хворів на вітряну віспу і не був вакцинований проти неї, може заразитися вірусом вітряної віспи через контакт з пухирями оперізувального лишая і спочатку захворіти на вітряну віспу.

Про заражені предмети

Віруси також можуть залишатися заразними поза організмом від кількох годин до кількох днів. Передача можлива, наприклад, при дотику до дверних ручок, поручнів, водопровідних кран або іграшок, до яких прикріплені збудники.

При вагітності та у новонароджених

Передача ненародженій дитині через кровотік під час вагітності рідко можлива, якщо мати хворіє на вітряну віспу в перші 6 місяців вагітності. Однак якщо вагітна жінка хворіє на вітряну віспу незадовго до або після належного терміну, високий ризик зараження новонародженого.

З іншого боку, якщо у матері оперізувальний лишай, небезпеки для майбутньої дитини немає.

Які симптоми виявляються у хворих?

Вітряна віспа

У хворих спочатку відзначається легке нездужання протягом 1–2 днів, іноді лихоманка. Потім з'являється типова шкірна висипка, а температура рідко піднімається вище 39°C. Сильно свербляча висипка з голови і тулуба поширюється по всьому тілу. Швидко утворюються заповнені рідиною пухирі, які також можуть уражати слизові оболонки, статеві органи та шкіру голови. Пізніше вони засихають, перетворюючись на скоринки. Усі стадії висипу зазвичай виникають одночасно. Самі пухирі зазвичай гояться через 3–5 днів. Однак сильне розчісування або додаткова бактеріальна інфекція шкіри можуть залишити шрами. Тяжкі течії виникають в основному у новонароджених або у людей з ослабленою імунною системою, але можливі і у здорових в інших відносинах людей.

Можливі ускладнення

- ▶ Можливі додаткові бактеріальні інфекції шкіри.
- ▶ Бояться пневмонії. Це відбувається приблизно у 1 з 5 дорослих, зазвичай починається через 3–5 днів після початку захворювання і може бути тяжким. Вагітні жінки особливо схильні до ризику.
- ▶ Рідко уражається центральна нервова система: можливі порушення рівноваги та подразнення мозкових оболонок.

ВІТРЯНА ВІСПА / ОПЕРІЗУВАЛЬНИЙ ЛИШАЙ

Які симптоми виявляються у хворих?

Під час вагітності

- ▶ У поодиноких випадках вітряна віспа може викликати зміни шкіри, ураження очей, тяжкі деформації та неврологічні захворювання у дитини у перші 6 місяців вагітності.
- ▶ Якщо вагітна жінка хворіє під час пологів, інфекція вітряної віспи може бути небезпечною для життя дитини. До 30% дітей вмирають.

Оперізуючий лишай

Як правило, з'являються бульбашки, наповнені рідиною. Вони червоніють, опухають та болять. Вони зазвичай обмежуються ділянкою шкіри з одного боку тіла, зазвичай ременевидної форми на тулуб, рідше на голові чи шиї. Через 1–2 тижні пухирі гояться з утворенням кірок. Як правило, біль зникає разом із висипом. Проте біль може зберігатися навіть після загоєння, іноді роками. Можливими, але рідкісними ускладненнями є запалення нервів чи мозку.

Коли захворювання проявляється і як довго це заразно?

Вітряна віспа проявляється через 8 днів – 4 тижні після зараження, зазвичай через 2 тижні. Хворі заразні за 1–2 дні до появи висипки. Ви більше не заразні, коли всі пухирі покриваються кіркою (зазвичай через 5–7 днів після появи висипки). У разі **оперізуючого лишаю** ризик зараження також зникає, коли останні пухирі покриваються кіркою.

Хто у зоні особливого ризик?

Вітряна віспа зазвичай з'являється у ранньому дитинстві. Особливо страждають дитсадки та школярі віком до 10 років. Однак незахищені молоді люди або дорослі можуть заразитися. Вітряна віспа часто більш тяжка у дорослому віці. Будь-хто, хто пережив хворобу, зазвичай несприйнятливий до вітряної віспи на все життя. Проте будь-хто, хто перехворів на вітряну віспу, також може захворіти на оперізувальний лишай. **Оперізуючий лишай** найчастіше вражає людей старше 50 років або людей з ослабленою імунною системою.

На що слід звернути увагу під час захворювання?

- ▶ Хворі повинні одужувати вдома в гостру фазу захворювання та уникати контактів з людьми, які страждають на ослаблений імунітет.
- ▶ У разі вітряки зазвичай лікують лише симптоми. Сюди входить ретельний догляд за шкірою за допомогою ванн і протисвербіжних препаратів. Догляд за шкірою також допомагає запобігти бактеріальним інфекціям шкіри.
- ▶ Антибіотики неефективні проти хвороб, спричинених вірусами. Їх можна використовувати у разі ускладнень, викликаних бактеріями.
- ▶ Оперізуючий лишай зазвичай лікують ретельним доглядом за шкірою і додатково призначають протівірусні препарати.
- ▶ Перед візитом повідомте до кабінету лікаря, що ви підозрюєте, що у вас може бути вітряна віспа, щоб медичний персонал міг вжити відповідних захисних заходів.
- ▶ У разі вітряної віспи застосовуються положення закону про захист від інфекцій. Дітям і дорослим, у яких діагностовано вітряну віспу або мають підозру на неї, тимчасово не дозволяється відвідувати або працювати в громадських установах, таких як школи або дитячі садки. Це також стосується людей, у чий спільній квартирі сталося захворювання або підозрілий випадок, якщо вони не мають належного захисту від вітряної віспи. Постраждалі мають повідомити громадську установу про хворобу. Громадські установи можна буде відвідати знову, щойно хворий перестане бути заразним.
- ▶ Незахищені вагітні жінки або люди з ослабленою імунною системою, які контактували з хворими людьми, повинні негайно звернутися до лікаря.

Як я можу захистити себе?

Щеплення від вітрянки

Постійний комітет з вакцинації (STIKO) рекомендує вакцинацію проти вітряної віспи.

- ▶ **Для дітей** вакцинозахист рекомендується створювати у два етапи: першу вакцинацію слід проводити у віці від 11 до 14 місяців, а другу – у віці від 15 до 23 місяців.
- ▶ **Діти та підлітки, які не були щеплені або були щеплені лише один раз**, повинні якнайшвидше надолужити втрачені щеплення.
- ▶ Вакцинація двома дозами рекомендується **для нещеплених дорослих**, які не хворіли на вітрянку в анамнезі:
 - для людей, які працюють у системі охорони здоров'я або знову прийняті на роботу до соціальних закладів для дітей дошкільного віку,
 - для жінок, які хочуть мати дітей
 - перед лікуванням, що пригнічує імунну систему,
 - перед трансплантацією органів,
 - для людей з важким нейродермітом,

а також для останніх трьох згаданих та їх контактних осіб.

Люди, які мали контакт із хворими на вітряну віспу і не захищені, за певних обставин можуть бути вакциновані і пізніше. Місцевий відділ охорони здоров'я надає додаткову інформацію тут.

Щеплення від лишая

Постійний комітет з вакцинації (STIKO) рекомендує проводити вакцинацію інактивованою вакциною проти оперізувального лишая:

- ▶ Всі особи старше 60 років,
- ▶ Люди віком 50 років і старші, чия імунна система ослаблена хворобою або лікуванням,
- ▶ Люди старше 50 років із супутніми захворюваннями, такими як діабет, ревматоїдний артрит, хронічне запальне захворювання кишечника, хронічна обструктивна хвороба легень або астма.

Вакцина складається із двох доз вакцини, які вводяться з інтервалом від 2 до 6 місяців.

Де я можу отримати додаткову інформацію?

У місцевому департаменті охорони здоров'я можна отримати додаткову консультацію. Оскільки про вітряну віспу необхідно повідомляти, у них є інформація про поточну ситуацію та великий досвід лікування цього захворювання. Додаткову (спеціальну) інформацію також можна знайти на веб-сайті Інституту ім. Роберта Коха (www.rki.de/varizellen). Інформацію про захист від інфекції за допомогою вакцинації можна знайти на веб-сайті Федерального центру медичної освіти (www.impfen-info.de).

ПЕЧАТКА

Редактор:

Федеральний центр медичного просвітництва, Кельн.
Всі права захищені.

Створено у співпраці з Федеральним Союзом лікарів
Громадської служби здоров'я та у співпраці з Інститутом ім.
Роберта Коха.

Дана інформація для громадян публікується на головній сторінці www.infektionsschutz.de і доступна для безкоштовного скачування.